

Г.В.Василенко, О.В.Ганчева, О.В.Демиденко, К.А.Бойко

ЗНАЧЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, фундаментальна підготовка, удосконалення предметної системи навчання, системне мислення

У статті визначена роль міжпредметних зв'язків, як складової частини модернізації навчального процесу, для поліпшення рівня підготовки студентів медичного вищого навчального закладу.

Згідно вимогам державного освітнього стандарту вищої професійної освіти у випускника медичного вузу в результаті підготовки за профільними дисциплінами і курсами повинні бути сформовані лікарська поведінка і основи клінічного мислення; уміння, що забезпечують рішення професійних завдань і застосування алгоритму лікарської діяльності по наданню медичної допомоги при невідкладних і загрозливих життю станах, по профілактиці, діагностиці, лікуванню і реабілітації хворих.

Вимоги до лікаря ґрунтуються на тому, що його професійна діяльність будуватиметься на застосуванні знань про основні фізичні, хімічні, біологічні і фізіологічні закономірності, процеси і явища в нормі і патології; правилах і прийомах роботи з лікувально-діагностичною апаратурою; будові, топографії і розвитку клітин, тканин, органів і систем організму у взаємозв'язку з їх функцією в нормі і патології; загальних закономірностях походження і розвитку життя, життєдіяльності організму і законів генетики; основних характеристиках лікарських препаратів і форм, їх класифікації, фармакодинаміки і фармакокінетики, показаннях і протипоказаннях до призначення і застосування для профілактики і лікування, оформленні рецептів.

У рішенні проблем фундаментальної підготовки майбутніх лікарів важливу роль відіграють базові курси медико-біологічних дисциплін, таких як медична біологія, нормальна анатомія людини, гістологія, нормальна фізіологія [3].

Для реалізації проблеми покращення професійної підготовки провідного значення набуває використання в процесі викладання міжпредметних зв'язків [4].

Міжпредметні зв'язки є формою методологічного принципу системності, який обумовлює системне мислення, як основи клінічного мислення [5].

Включення міжпредметних зв'язків у навчальний процес додає якісну специфіку всім компонентам навчально-пізнавальної діяльності студентів [2]:

- посилюється інтерес до предметів, з якими встановлюється зв'язок, що значно збагачує мотиви навчання;
- сприяє активізації процесу пізнання.

Міжпредметні зв'язки у вузівському навчанні відіграють важливу роль у підвищенні практичної і науково-теоретичної підготовки студентів, надають можливість застосовувати набуті знання та уміння як в учбовій, так і в майбутній практичній діяльності [5]. За допомогою багатосторонніх міжпредметних зв'язків закладається фундамент для комплексного бачення, підходу і рішення

складних проблем надання своєчасної медичної допомоги, забезпечується формування ключових моментів компетенції медиків студентів [4]. Зміст міжпредметних зв'язків не обмежується питаннями вивчення теорій, законів, понять спільних для споріднених предметів. Міжпредметні зв'язки надають можливість об'єднати медико-біологічні та спеціальні предмети та сформувати у студентів цілісну систему поглядів на сучасну наукову картину в медицині. Кожний викладач вищого медичного закладу [1] повинен шукати в своєму предметі точки дотику з матеріалами інших предметів. Тематичний зв'язок предметів, що виявляються, з іншими предметами сприятиме повноцінному засвоєнню набутих навичок та знань, необхідних для подальшої практичної діяльності.

Вивчення клінічних дисциплін неможливе без наявності базових знань, отриманих на фундаментальних кафедрах. Міжпредметні зв'язки показують, що використовується, трансформується із фундаментальних дисциплін при вивченні конкретної теми на клінічних кафедрах.

За приклад візьмемо декілька предметів навчального циклу: з медико-біологічних дисциплін - патофізіологію, з клінічних дисциплін - анестезіологію та реаніматологію, внутрішні хвороби, так як ці предмети мають узагальновальний і інтеграційний характер.

Вибір патофізіології обумовлений тим, що патофізіологія не тільки посідає одне із провідних місць в системі знань про природу захворювань, але й, крім цього, має високий ступінь узагальнення і інтеграції різних знань.

Вивчення патофізіології сприяє перетворенню окремих знань студентів про основи будови і функціонування організму людини з медичної біології, анатомії людини, гістології, біохімії, нормальної фізіології в єдину систему. Тематична побудова цієї дисципліни дозволяє розглядати її учбові теми як окремі "вузли" систематизованих знань, що знаходяться між собою в певному зв'язку. Окрім цього, знання основних понять патофізіології, механізмів розвитку типових патологічних процесів, механізмів пошкодження клітини, створює умови для більш ретельного вивчення студентом старших курсів предметів клінічного напрямку.

Наприклад, на кафедрі анестезіології та реаніматології при вивченні теми "Інтенсивна терапія та реанімація різноманітних видів шоку" студенту при виборі схеми проведення інтенсивної терапії необхідно враховувати знання з патофізіології (механізми розвитку шоківих станів, патогенез гіпоксії, патофізіологія обміну речовин, патофізіо-

логія судинної системи, патофізіологія кислотно-лужної рівноваги, патофізіологія клітини та ін.), фармакології (особливості фармакологічної дії препаратів, спрямованих на відновлення оксигенації тканин, антиоксидантів, корекції кислотно-лужної рівноваги та ін.).

Значне місце в засвоєнні матеріалу з кардіології на кафедрах терапевтичного профілю належить обізнаності студентів в питаннях фізіології та патофізіології серця і системи кровообігу. Розуміння усіх особливостей клінічного перебігу та підходів до лікування артеріальної гіпертензії базується на знаннях механізмів взаємодії пресорних та депресорних гуморальних систем, фізіологічних та патологічних рефлексів, які регулюють серцевий викид та судинний тонус, метаболізму біологічно-активних речовин та принципів застосування фармакологічних засобів. Вивчення розділу порушення серцевого ритму неможливе без глибоких знань будови та патофізіологічних механізмів функціонування провідникової системи серця. Питання прогресування та виникнення ускладнень при захворюваннях печінки, нирок, підшлункової залози тісно пов'язані з патоморфологічними варіантами ураження органів. Знання механізмів запалення, алергії та імунологічних реакцій є обов'язковим для вивчення матеріалу за такими темами як пневмонії, бронхіальна астма, захворювання суглобів та сполучної тканини.

Також, на наш погляд, одним з шляхів ефективної реалізації міжпредметних зв'язків може бути застосування у навчальному процесі елективних курсів, так як елективні курси створюють умови для логічного поєднання раніш набутих знань [3]. Наприклад, до навчального плану у Запорізькому державному медичному університеті введені декілька елективних курсів: для 1-го курсу "Сучасні проблеми молекулярної біології", для 2-го курсу - "Деонтологія медицини", "Основи системного аналізу", для

3-го курсу - "Побічна дія ліків", для 4-го курсу - "Клінічна біохімія" та "Клінічна фізіологія".

Таким чином, основи клінічного мислення, яке є необхідною складовою успішної роботи майбутнього лікаря, закладаються вже на перших етапах навчального процесу, та формуються на основі максимально повного засвоєння навчальних програм з таких фундаментальних дисциплін як нормальна та патологічна анатомія, нормальна та патологічна фізіологія, біохімія, фармакологія.

Застосування системи міжпредметних зв'язків сприятиме покращенню рівня професійної підготовки студентів медичного факультету, створить умови для введення додаткових форм викладання, наприклад, міжпредметних (комплексних) семінарів, на яких можуть розв'язуватися вузлові питання сучасної діагностики та лікування захворювань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ясинська Ю. О. Використання міжпредметних зв'язків як засіб підвищення ефективності навчання. // Всеукраїнська науково-практична конференція. Науково-методичні підходи до викладання в освітніх закладах XXI століття.- Полтава. 2001.-С.316-317.
2. Вершинін В.І., Дубенський Ю.П., Ждан Н.А. Специфіка міжпредметних зв'язків у вищій школі / Наука і школа, 2000,- №4.-С.6-11.
3. Солдатенко М.М., Сусь Б.А. Самостійна пізнавальна діяльність як найважливіша умова формування спеціаліста. // Вища і середня освіта.-Київ, 1994.-№7.-С.39-44.
4. Федорова В. Н., Кірюшкін Д. М. Межпредметні зв'язки.-М., Педагогіка, 1989.
5. Федоренко Р. Ф. Межпредметні зв'язки в процесі навчання.- Нар. освіта, 1985.
6. Еремкін А. І. Система міжпредметних зв'язків у вищій школі.- Харків: ХГУ. 1984.

Надійшла 19.12.2007р.

Г.В.Василенко, О.В.Ганчева, А.В.Демиденко, К.А.Бойко

Значення міжпредметних зв'язків в професійній підготовці студентів медичного факультета

В статті определена роль міжпредметних зв'язків, як составной части модернизации учебного процесса, для улучшения уровня подготовки студентов медицинского высшего учебного заведения.

Ключевые слова: межпредметные связи, фундаментальная подготовка, усовершенствование предметной системы учебы, системное мышление

G.V.Vasilenko, O.V.Gancheva, A.V.Demidenko, K.A. Boyko

Value of interconnection between the subjects in professional preparation of students of medical faculty

The role of interconnection between the subjects is certain in the article, as component part of modernization of educational process, for the improvement of level of preparation of students of medical higher educational establishment.

Key words: interconnection between the subjects, fundamental preparation, improvement of the subject system of studies, system thought

Відомості про авторів:

Василенко Г.В., к.мед.н., доцент кафедри патофізіології ЗДМУ;

Ганчева О.В., к.мед.н., доцент кафедри патофізіології ЗДМУ;

Демиденко О.В., к.мед.н., доцент кафедри внутрішніх хвороб-2 ЗДМУ;

Бойко К.А., к.мед.н., асистент кафедри анестезіології і реаніматології ЗДМУ

Адреса для листування:

Василенко Г.В., 69035, м.Запоріжжя, пр.Маяковськош, 26, ЗДМУ кафедра патологічної фізіології.

Тел.:(0612)34-35-61.